

ASPIRACJE LUDZI MŁODYCH ODNOŚNIE ICH PRZYSZŁEJ KARIERY ZAWODOWEJ

PAŹDZIERNIK 2022

RAPORT Z BADANIA ILOŚCIOWEGO

ORGANIZATOR PROGRAMU

PARTNER MERYTORYCZNY

WSPÓŁPRACA

PROGRAM FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW CITI FOUNDATION

ASPIRACJE LUDZI MŁODYCH ODNOŚNIE ICH PRZYSZŁEJ KARIERY ZAWODOWEJ

think!

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

Młodzi aspirują do bycia właścicielami firm (56%) i pracodawcami (36%). Jeśli mieliby pracować „dla kogoś”, widzą się w roli ekspertów, specjalistów lub pracowników etatowych w firmach prywatnych. Prawie wszyscy Polacy do 30. roku życia, którzy wzięli udział w naszym badaniu, są aktywni zawodowo, ale niewiele osób w tej grupie zakłada własny biznes – choć mają pomysły, wiarę w siebie i duży poziom poczucia skuteczności, hamuje ich niesprzyjające otoczenie.

Mierzą się z wieloma problemami i wyzwaniem – rosnąca inflacja i coraz wyższe koszty życia każą im przywiązywać dużą wagę do zarobków. Dlatego gdy mówią, że „pracują dla pieniędzy”, nie wynika to z roszczeniowej postawy. Chodzi im przede wszystkim o zapewnienie bezpieczeństwa sobie i bliskim.

Widzimy jednak, że praca jest dla młodych dorosłych ważnym obszarem życia nie tylko z powodów materialnych. Czują przyjemność z prowadzenia biznesu, nawet jeśli spotykają na swojej drodze trudności, podejmują ryzyko, poświęcają wolny czas. Szczególnie jeśli robią coś ciekawego w przyjaznej atmosferze i mogą swobodnie organizować swoje zadania.

Z raportu wynika, że prawie jedna trzecia respondentów nieprowadzących jeszcze własnej firmy wyraża intencje przedsiębiorcze – w ciągu ostatnich 6 miesięcy osoby z tej grupy planowały założenie biznesu, a połowa z nich miała już nawet konkretny pomysł. Wyniki pokazują nam jeszcze jedną ważną rzecz – gotowość do rozpoczęcia pracy „na swoim” rośnie wraz z nabywaniem wiedzy i umiejętności zarówno dzięki aktywności zawodowej, jak i edukacji. Jest to dobra wiadomość. O ile bowiem nie mamy wpływu na niesprzyjające okoliczności zewnętrzne, to od lat wspieramy młodych na przedsiębiorczej drodze – zapraszamy ich do udziału w warsztatach, webinarach, organizujemy konsultacje indywidualne, mentoring i spotkania networkingowe.

Dlatego bardzo cieszy nas poznanie aktualnych aspiracji, planów i potrzeb młodych. Raport kieruje naszą uwagę tam, gdzie jest ona dziś najbardziej potrzebna.

Serdecznie zapraszam do lektury.

*Anna Bichta
Prezes
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa
Wiedzy Think!*

ASPIRACJE LUDZI MŁODYCH ODNOŚNIE ICH PRZYSZŁEJ KARIERY ZAWODOWEJ

Przedsiębiorczość nie sprowadza się do prowadzenia własnej firmy, to życiowa postawa, która przejawia się między innymi kreatywnością, sprawczością, chęcią działania i odwagą w braniu odpowiedzialności za siebie i innych. Przyjmując tę perspektywę i analizując raport pt. „Aspiracje ludzi młodych odnośnie ich przyszłej kariery zawodowej”, można dostrzec wiele pozytywnych postaw i trendów, które w przyszłości zaowocują całym pokoleniem pomysłowych, aktywnych i przede wszystkim odpowiedzialnych ludzi. Wyniki badania pokazują, że osoby zamierzające w przyszłości pracować „na swoim”, wyróżnia wiara w siebie i wysoki poziom poczucia własnej skuteczności. To znakomity fundament do świadomego budowania swojej przyszłości.

Badania wskazują, że dla młodych praca jest ważnym elementem życia. Potrzebują oni pewności pracy i stabilności dochodów, swobody w organizowaniu się. Przedsiębiorczość przejawia się także w sposobie życia – samo prowadzenie biznesu jest źródłem przyjemności, ale wymaga poświęcania firmie wolnego czasu. Mimo to połowa młodych Polaków i Polek (54%) chciałaby w przyszłości zostać właścicielami firm, a 36% chce zostać pracodawcami. Plany zatrudniania u niemal 2 na 3 badanych dają dobrą perspektywę dla rozwoju gospodarczego Polski. Tylko zwiększając zatrudnienie, a tym samym skalę prowadzonej działalności, firmy mogą wspierać dobrobyt w naszym kraju.

Prowadzenie własnego biznesu jest wymagające zarówno emocjonalnie, jak i kompetencyjnie, a badani zdają sobie z tego sprawę. W raporcie wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem wiedzy i umiejętności wśród młodych rośnie także gotowość do wejścia na ścieżkę zawodową przedsiębiorcy. Młodzi od swojej pracy oczekują godnych zarobków, które zapewniają bezpieczeństwo materialne także ich najbliższych, ale również elastycznego czasu pracy i możliwości rozwoju. Taka postawa pozwala przypuszczać, że po okresie zbierania doświadczenia będą potrafili wykorzystać swój kapitał w budowaniu firm.

Dlatego właśnie tak ważne jest tworzenie programów wspierających przedsiębiorczą postawę wśród młodych. Inwestycja w ich kompetencje to inwestycja w lepszą przyszłość gospodarczą całego kraju. Mam nadzieję, że lektura poniższego raportu będzie inspiracją do podejmowania takich działań na rzecz młodych Polek i Polaków.

*Dorota Szostek-Rustecka
Prezeska Fundacji Citi Handlowy
im. L. Kronenberga*

■ INFORMACJE O BADANIU

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

CELE BADANIA

Celem prezentowanego badania jest poznanie aspiracji zawodowych młodych ludzi, ich przedsiębiorczości oraz planów i zamierzeń odnośnie aktywności zawodowej w przyszłości.

UCZESTNICZY

W badaniu wzięło udział N = 1006 dorosłych Polaków w wieku 18-30 lat, stanowiących próbę reprezentatywną dla tego przedziału wieku.

POMIAR

Badanie przeprowadzono na Ogólnopolskim Panelu Badawczym Ariadna, w postaci wywiadów realizowanych techniką CAWI (Computer Assisted Web Interviewing).

TERMIN REALIZACJI

7-11 października 2022 r.

Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość młodych ludzi

- Większość młodych ludzi (85%) jest aktywnych zawodowo. Zwraca jednak uwagę niski odsetek osób, które prowadzą zarejestrowaną działalność gospodarczą (3%), szczególnie na tle osób, które w ostatnich miesiącach miały plany założenia własnej firmy. Potencjalnych przedsiębiorców – osób z konkretnym pomysłem na biznes – jest wśród młodych ludzi pięciokrotnie więcej niż obecnych właścicieli firm.
- Wynik ten wygląda na powstrzymywanie się od podjęcia działalności gospodarczej, co można wytłumaczyć niesprzyjającym otoczeniem. Połowa osób, które planowały rozpoczęcie działalności gospodarczej, odkłada temat na później lub po prostu nie wie, kiedy to nastąpi. Młodzi ludzie w większości (56%) pozytywnie oceniają swoją sytuację, ale negatywnie (69%) sytuację w kraju.
- Dla większości młodych przedsiębiorców samo prowadzenie biznesu jest źródłem przyjemności, ale wymaga poświęcania firmie wolnego czasu. Niektórymi przedsiębiorcami mogą targać sprzeczne, frustrujące odczucia: z jednej strony są oni wysoce zaangażowani i biznes sam w sobie jest dla nich tym, co chcą w życiu robić; z drugiej – negatywne doświadczenia skłaniają ich do jego zamknięcia. Dla połowy przedsiębiorców prowadzenie firmy wiąże się z dużym ryzykiem, a 40% nastawia się przede wszystkim na przetrwanie. Co trzeci przedsiębiorca deklaruje zniechęcenie pod wpływem doświadczanych porażek i gotowość do zamknięcia firmy w przypadku posiadania innego źródła utrzymania.

Intencje przedsiębiorcze

- 27% młodych osób nieprowadzących działalności gospodarczej w ciągu ostatnich sześciu miesięcy planowało założenie własnego biznesu. Spośród młodych osób myślących o własnej firmie, 56% ma już konkretny pomysł, co zamierza robić. Skłonność do założenia własnej firmy rośnie wraz z nabywaniem wiedzy i umiejętności – zarówno dzięki edukacji, jak i aktywności zawodowej.
- Zdecydowana większość pomysłów na biznes odnosi się do sektora usług (63%) oraz branż: zdrowie i uroda (14%), transport i logistyka (7%) oraz branży spożywczej (7%). 42% osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą i mających już konkretny pomysł na biznes, chciałoby go realizować w branży, w której już działa lub pracuje.

Aspiracje zawodowe młodych ludzi

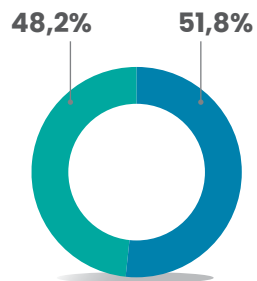
- Ponad połowa respondentów (54%) chciałaby w przyszłości zostać właścicielami firm, a 36% pracodawcami. Natomiast do najatrakcyjniejszych przyszłych form pracy „dla kogoś” należy zatrudnienie w charakterze eksperta lub specjalisty (21%) oraz pracownika etatowego w firmie prywatnej (21%).
- Spory odsetek młodych ludzi (37%) bierze pod uwagę wyłącznie te rodzaje działalności zawodowej, które przynajmniej częściowo zawierają pracę „na swoim” (w charakterze właściciela firmy, pracodawcy lub freelancera a także łączenie nauki lub pracy z prowadzeniem firmy lub założenie organizacji pozarządowej). Osoby o aspiracjach przedsiębiorczych, czyli zamierzające w przyszłości pracować „na swoim”, wyróżnia wiara w siebie – mają one wyższy poziom poczucia własnej skuteczności.
- Młodzi ludzie zamierzają realizować swoją przyszłość zawodową – podobnie jak w przypadku obecnej aktywności zawodowej i obecnych pomysłów na biznes – przede wszystkim w usługach (61%), a w dalszej kolejności w handlu (23%) i produkcji (16%). Osoby o aspiracjach przedsiębiorczych prawie trzykrotnie częściej łączą swoją przyszłość z handlem niż z produkcją (29% vs. 11%). Najpopularniejsze branże to: zdrowie i uroda (8%), branża odzieżowa (8%), branża spożywcza (7%), finanse (6%) oraz transport i logistyka (6%).
- Branże związane z nowoczesnymi technologiami komputerowymi i sieciowymi stanowią przedmiot aspiracji zawodowych co dziesiątego respondenta, przy czym są one mniej popularne wśród osób zamierzających pracować „na swoim” – wskazał je co dwunasty respondent o aspiracjach przedsiębiorczych. Aspiracje zawodowe osób przedsiębiorczych wiążą się więc częściej z branżami wymagającymi relatywnie niższych nakładów inwestycyjnych oraz o relatywnie szybszych efektach działalności (szybciej osiąga się przychody zazwyczaj w branżach, które odnoszą się do powszechnych i powtarzalnych potrzeb ludzi kreujących stały popyt).
- Większość młodych ludzi (61%) nie chce kontynuować swej działalności zawodowej w branży, w której zawodowo zaangażowani są teraz. Być może inne przyszłe branże wydają się respondentom bardziej perspektywiczne, ciekawsze i w przyszłości bardziej dochodowe. Możliwe jest też, że wskazywane branże bliższe są długoterminowym zainteresowaniom zawodowymi osobami badanymi, a ich obecna aktywność zawodowa – z bieżącymi możliwościami zarobkowania. Kontynuować w przyszłości bieżącą działalność zawodową najczęściej zamierzają osoby aktywne zawodowo w następujących branżach: edukacji (58%), AGD i RTV (54%), budownictwie (64%), kulturze i sztuce (50%) oraz branży zdrowia i urody (50%).

PODSUMOWANIE

- Dla młodych ludzi praca jest ważnym elementem ich życia. Potrzebują oni pewności pracy i stabilności dochodów (49%), swobody w organizowaniu pracy i podejmowaniu decyzji (38%), chcą także robić ciekawe rzeczy (42%), a przede wszystkim pracować w przyjaznej atmosferze i nie stresować się (50%).
- Niezależnie od tego, czy „na swoim”, czy „dla kogoś” pracuje się głównie dla pieniędzy: najważniejsze dla młodych osób jest, żeby zarabiać ich dużo (41%), a tym samym zapewnić bezpieczeństwo materialne sobie i swoim najbliższym (40%). Niemniej jednak młodzi ludzie nie chcą pracować tylko dla dóbr materialnych. Ważna jest dla nich także elastyczność czasu pracy (42%) oraz możliwość rozwijania się i zdobywania nowych doświadczeń (41%).
- Młodzi ludzie potrzebują umiejętności związanych z radzeniem sobie w otoczeniu organizacyjnym i społecznym oraz zarządzaniem samym sobą, mniej potrzebne są im natomiast kompetencje w radzeniu sobie z nowymi technologiami (być może dlatego, że te są przez nich szybko przyswajane).

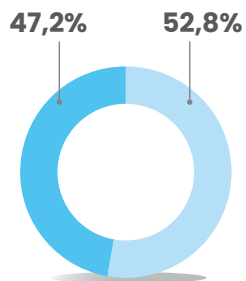
UCZESTNICY BADANIA: CHARAKTERYSTYKA SOCJODEMOGRAFICZNA

Płeć

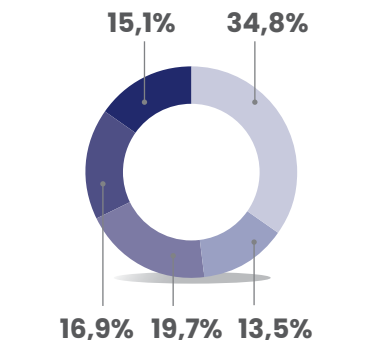
- kobieta
- mężczyzna

Wiek

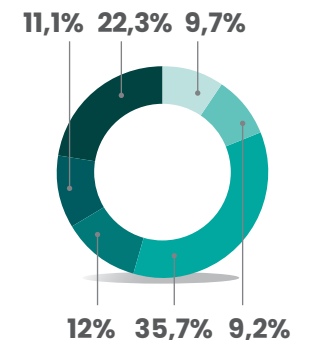
- 18-24 lata
- 25-30 lat

Miejsce zamieszkania

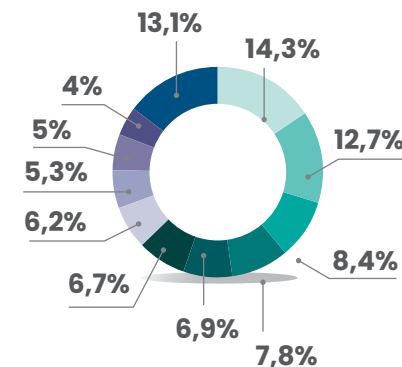
- wieś
- małe miasto (do 20 tys. mieszkańców)
- średnie miasto (20-99 tys. mieszkańców)
- duże miasto (100-500 tys. mieszkańców)
- wielkie miasto (powyżej 500 tys. mieszkańców)

Wykształcenie

- podstawowe/gimnazjum
- zasadnicze
- średnie
- potomaturalne/policealne
- licencjat
- ukończone studia wyższe

Wykształcenie (dziedzina)*

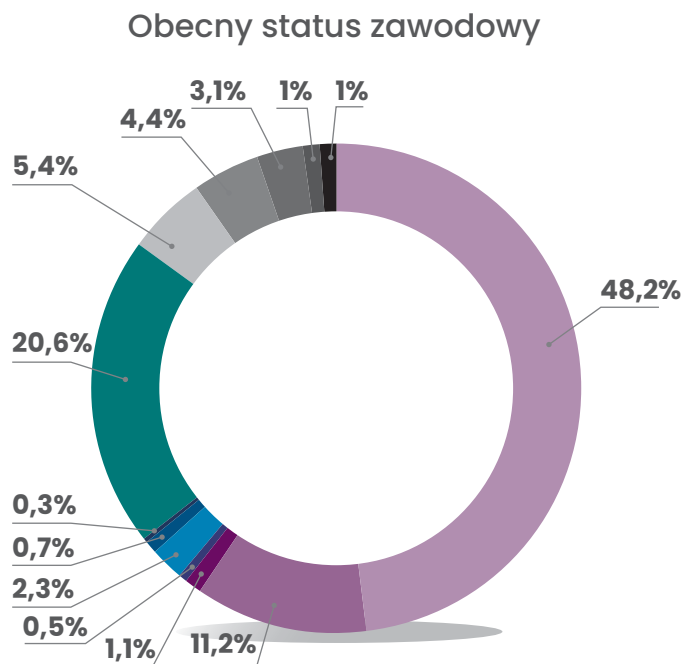

- ekonomiczne i zarządzanie
- techniczne
- humanistyczne
- społeczne
- prawo i administracja
- informatyczne
- zdrowie, medyczne
- ściśle
- przyrodnicze
- rolnicze i weterynaryjne, nauki o żywieniu
- Inne

*Odpowiadały osoby o wykształceniu wyższym niż podstawowe lub gimnazjum.

- W badaniu wzięło udział N = 1006 dorosłych Polaków w wieku 18-30 lat, stanowiących próbę reprezentatywną dla tego przedziału wieku.
- 53% respondentów było w wieku od 18 do 24 lat, a 47% od 25 do 30 lat

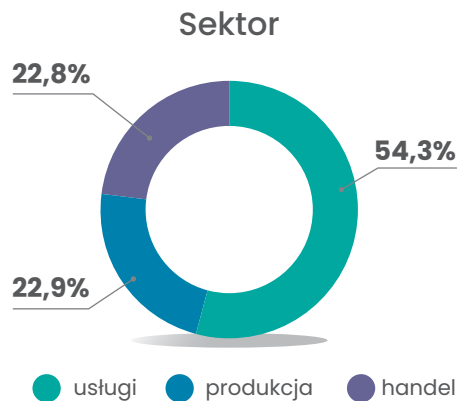
UCZESTNICY BADANIA: AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA – STATUS ZAWODOWY

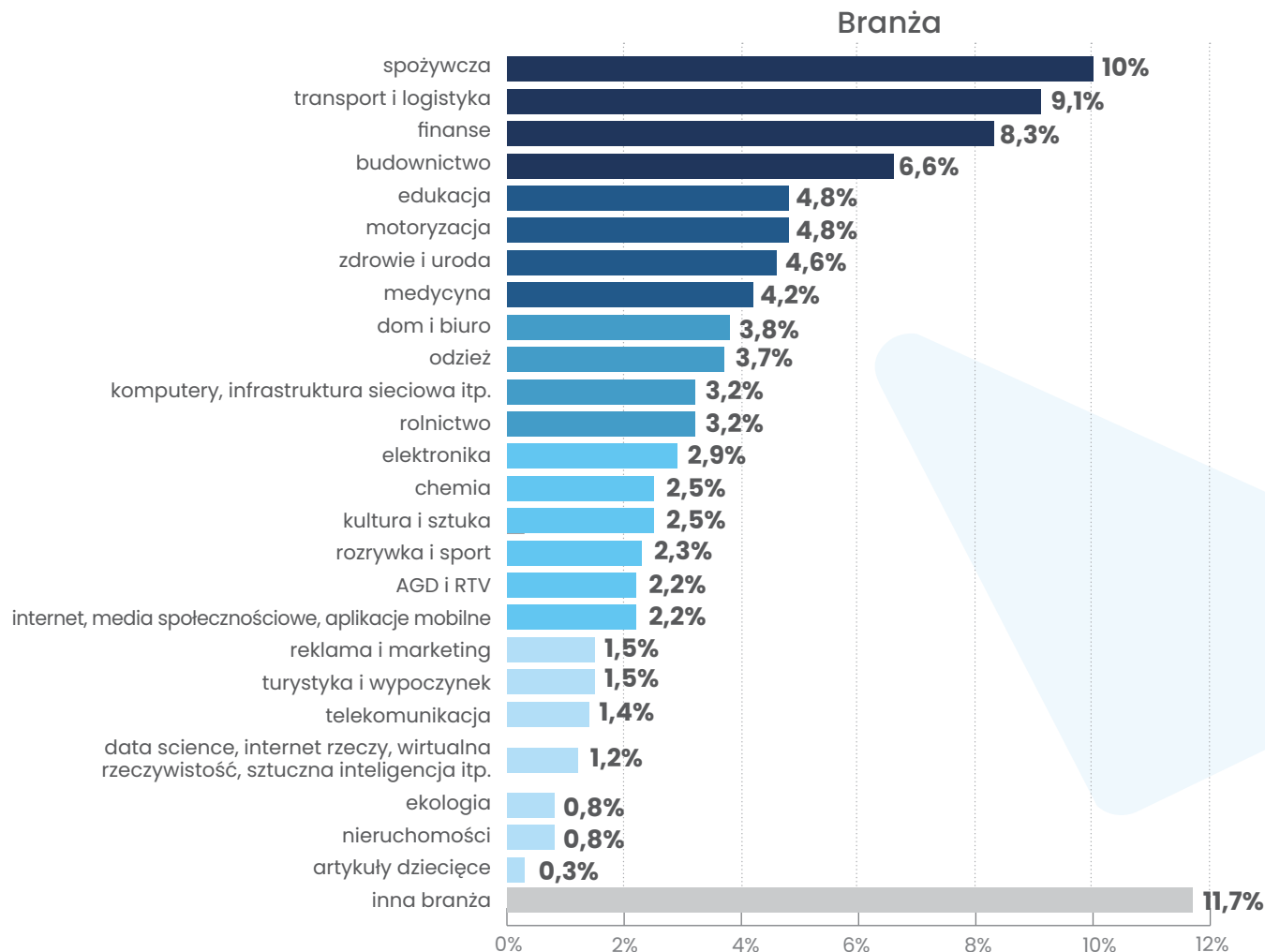
- pracuję na umowę o pracę
- pracuję na umowę zlecenie
- pracuję na umowę o dzieło
- pracuję na kontrakcie menedżerskim, jestem członkiem zarządu itp.
- prowadzę własną działalność gospodarczą
- jestem właścicielem lub współwłaścicielem firmy
- prowadzę działalność gospodarczą nierejestrowaną
- uczeń lub student
- bezrobotny
- zajmuję się prowadzeniem domu
- nie pracuję
- emeryt lub rencista
- inny

- 61,3% młodych osób pracuje „dla kogoś” (48,2% na umowę o pracę, 12,6% na umowę zlecenie lub o dzieło, 0,5% jako członkowie zarządów lub menedżerowie zatrudnieni na kontraktach). 20,6% respondentów uczy się lub studiuje. Zwraca uwagę spory odsetek (14,8%) osób niekształcących się i nieaktywnych zawodowo: 3,1% respondentów jest niepracujących, 5,4% to bezrobotni, 4,4% zajmuje się prowadzeniem domu, 1% to emeryci lub renciści, a 1% to osoby pozostałe.
- Działalność gospodarczą prowadziło 33 (3,3%) respondentów, z czego trzech (0,3%) nierejestrowaną. Zaledwie 3% młodych ludzi prowadzi obecnie własne firmy. Odsetek ten wydaje się bardzo niski, nawet jeśli uwzględnić, że – według licznych badań nad przedsiębiorczością – typowy wiek osób zakładających biznesy to 35 lat.

UCZESTNICY BADANIA: AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA – SEKTORY I BRANŻE

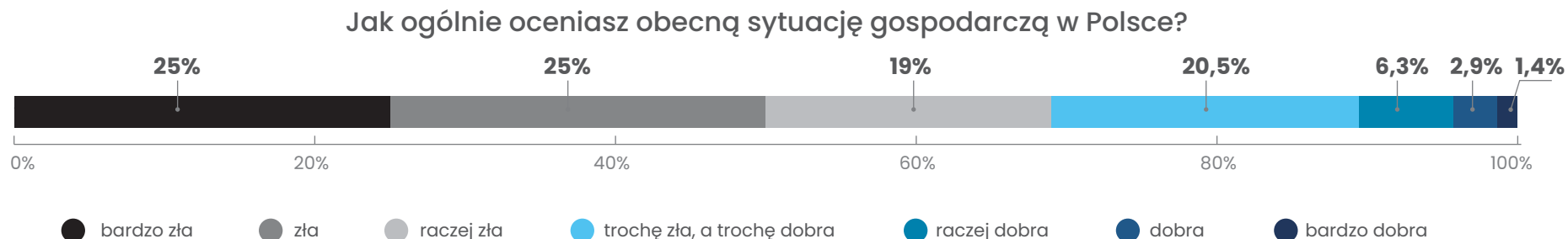
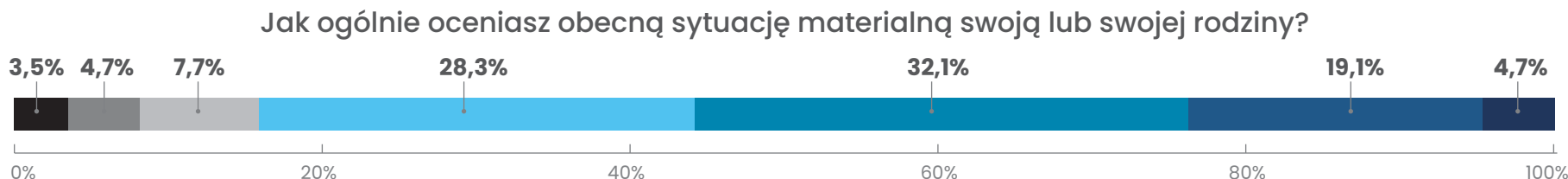
- Spośród 64,6 % osób aktywnych zawodowo (prowadzących działalność gospodarczą lub pracujących „dla kogoś”) najwięcej (54,3%) prowadzi działalność usługową. Podobny odsetek respondentów zajmuje się handlem (22,8%) i działalnością produkcyjną (22,9%).
- Do najpopularniejszych branż, w których pracują młodzi ludzie, należą branża spożywcza (10%), transport i logistyka (9,1%) oraz finanse (8,3%). Około dwóch trzecich respondentów znajduje zajęcie w dziewięciu branżach. Poza trzema wymienionymi są to: budownictwo, edukacja, motoryzacja, zdrowie i uroda, medycyna, dom i biuro, odzież, komputery i infrastruktura sieciowa oraz rolnictwo.

UCZESTNICY BADANIA: OCENA WŁASNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

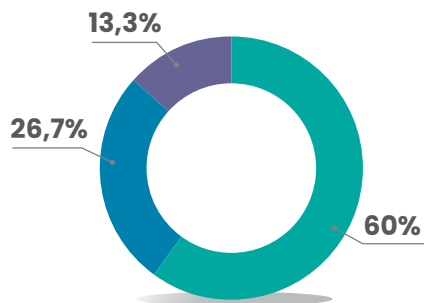

● bardzo zła ● zła ● raczej zła ● trochę zła, a trochę dobra ● raczej dobra ● dobra ● bardzo dobra

- Niski odsetek młodych ludzi prowadzących działalność gospodarczą może wynikać z okoliczności niesprzyjających przedsiębiorczości. Sukces przedsiębiorcy zależy nie tylko od wysiłku jednostki, lecz także od uwarunkowań zewnętrznych, otoczenia lokalnego i globalnego. Obecnie otoczenie sprzyjające nie jest:
 - ▶ Jak pokazały badania przeprowadzone w marcu bieżącego roku, aż 78% przedsiębiorców i 65% pracowników najemnych oczekiwało pogorszenia sytuacji gospodarczej w przeciągu roku, pesymistycznie oceniając wpływ następstw pandemii COVID-19, zmian podatkowych w ramach programu „Polski Ład” oraz następstw wojny w Ukrainie na własną sytuację zawodową i kondycję firm,
 - ▶ powszechne jest doświadczanie problemów związanych z wysokimi kosztami energii oraz inflacją, rosnącymi cenami zarówno dóbr produkcyjnych (25,5% rdr w sierpniu 2022 r.) jak i konsumpcyjnych (17,2% rdr we wrześniu 2022 r.).
- Na tle opisanych uwarunkowań zewnętrznych należy uznać, że młodzi ludzie są optymistami, nie narzekają i pozytywnie oceniają własną sytuację materialną:
 - ▶ 56% ocenia pozytywnie swoją sytuację i tylko 11% pozytywnie sytuację gospodarczą w kraju,
 - ▶ 16% młodych ludzi negatywnie ocenia sytuację własną, ale aż 69% – sytuację w kraju.

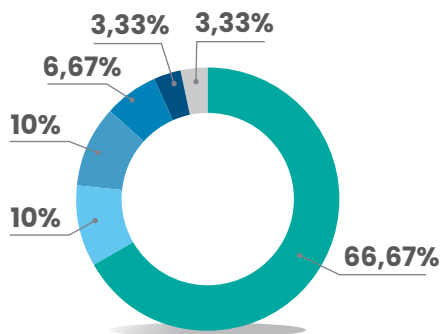
MŁODZI PRZEDSIĘBIORCY: CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI

Sektor

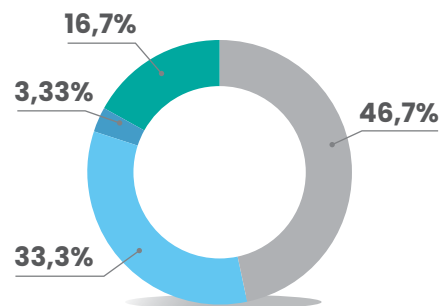
- usługi
- produkcja
- handel

Forma prawna

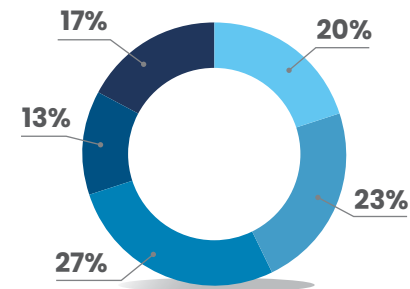
- indywidualna działalność gospodarcza
- spółka akcyjna
- spółka osobowa np. jawna lub komandytowa
- spółka cywilna
- spółka z o.o.
- inna

Charakter zatrudnienia

- nie zatrudnia pracowników
- firma rodzinna zatrudniająca tylko członków rodziny
- firma rodzinna zatrudniająca również osoby spoza rodziny
- zatrudnia osoby spoza rodziny

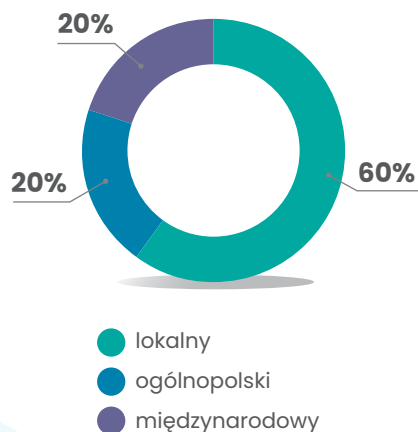
Czas działalności firmy

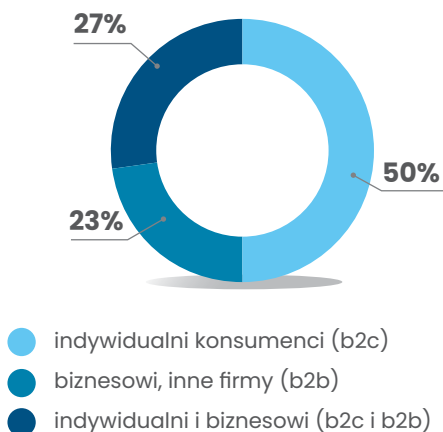
- niecały rok
- od roku do niecałych 2 lat
- od 2 lat do niecałych 3 lat
- od 4 lat do niecałych 5 lat
- 5 lat lub więcej

MŁODZI PRZEDSIĘBIORCY: CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI

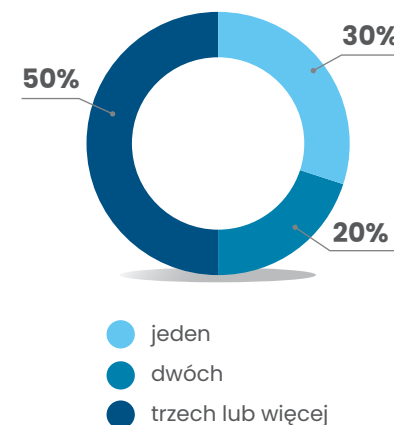
Zasięg działalności

Klienci obsługiwani przez firmę

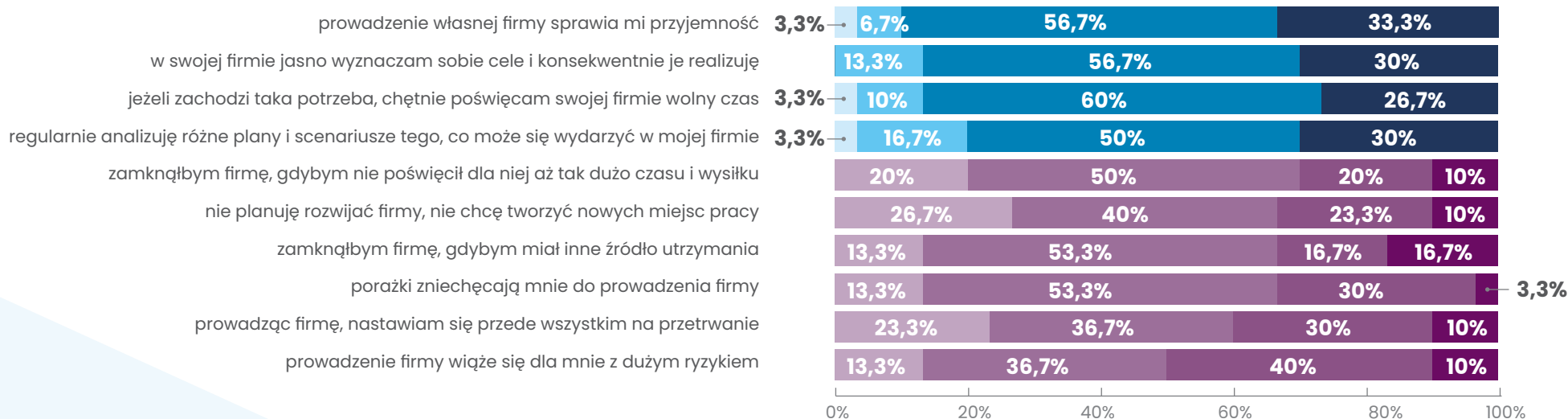
Liczba klientów, którym firma wystawia faktury w ciągu miesiąca

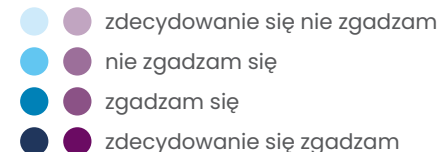
- Jakkolwiek działalność gospodarczą prowadziło zaledwie 3,3% respondentów, z czego trzech (0,3%) nierejestrowaną.
- Spośród pozostałych N = 30 przedsiębiorców:
 - ▶ 2/3 przedsiębiorców prowadzi indywidualną działalność gospodarczą, pozostali - z wyjątkiem jednego gospodarstwa rolnego - to spółki,
 - ▶ 60% działało w sektorze usług, 27% w sektorze produkcji i 13% w handlu,
 - ▶ 47% firm nie zatrudniało pracowników, w kolejnych 33% pracownikami byli członkowie rodziny, a 20% firm zatrudniało osoby spoza rodziny,
 - ▶ 60% prowadziło działalność lokalną,
 - ▶ połowa obsługiwała wyłącznie klientów indywidualnych,
 - ▶ połowa wystawiała faktury jednemu lub dwóm klientom, a połowa trzem lub więcej,
 - ▶ 43 % firm działa na rynku nie dłużej niż dwa lata, a 17% firm utrzymuje się na rynku pięć lat lub dłużej.

MŁODZI PRZEDSIĘBIORCY: ZAANGAŻOWANIE I ODCZUCIA ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM FIRMY

W jakim stopniu każde z poniższych stwierdzeń dotyczy Twojej działalności gospodarczej:

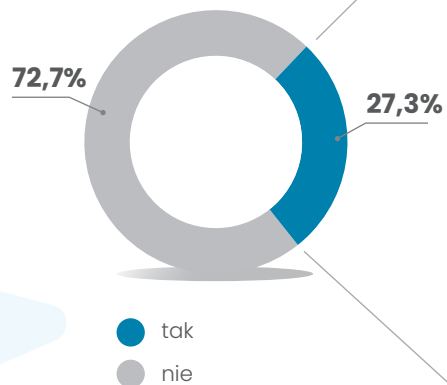

- Właściciele firm zapytano o chęć ich rozwijania oraz odczucia związane z prowadzonym biznesem.
- W większości przedsiębiorcy są zaangażowani i wobec swoich firm pozytywnie nastawieni:
 - ▶ 90% młodych przedsiębiorców odnajduje w prowadzeniu biznesu przyjemność,
 - ▶ Co najmniej czterech na pięciu poświęca firmie swój wolny czas (87%), myśli o firmie, przewidując jej przyszłość (80%) i konsekwentnie realizując wyznaczone cele (87%).
- Okazuje się jednak, że dla połowy z nich prowadzenie firmy wiąże się z dużym ryzykiem, a 40% nastawia się przede wszystkim na przetrwanie. Co trzeci przedsiębiorca deklaruje zniechęcenie pod wpływem doświadczanych porażek, gotowość do zamknięcia firmy w przypadku posiadania innego źródła utrzymania i niechęć do rozwijania firmy;
- Powyższe liczby świadczą, że niektórymi przedsiębiorcami mogą targać sprzeczne, frustrujące odczucia: z jednej strony są oni wysoce zaangażowani i biznes sam w sobie jest dla nich tym co chcą w życiu robić; z drugiej – negatywne doświadczenia skłaniają ich do jego zamknięcia.

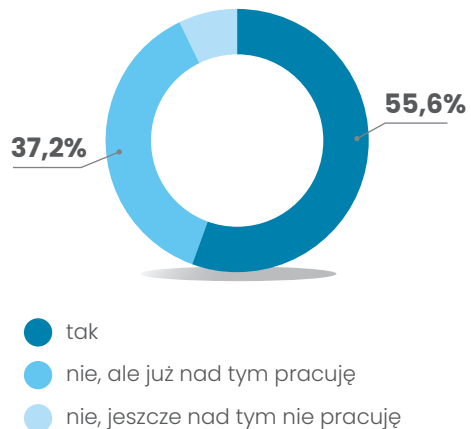

INTENCJE PRZEDSIĘBIORCZE LUDZI MŁODYCH

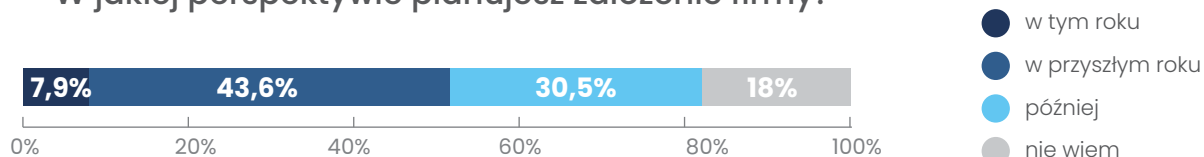
Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy planowałeś założenie własnej działalności gospodarczej?

Czy masz już konkretny pomysł na własną działalność gospodarczą?

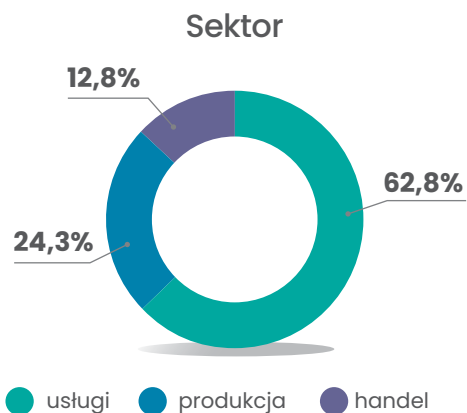

W jakiej perspektywie planujesz założenie firmy?

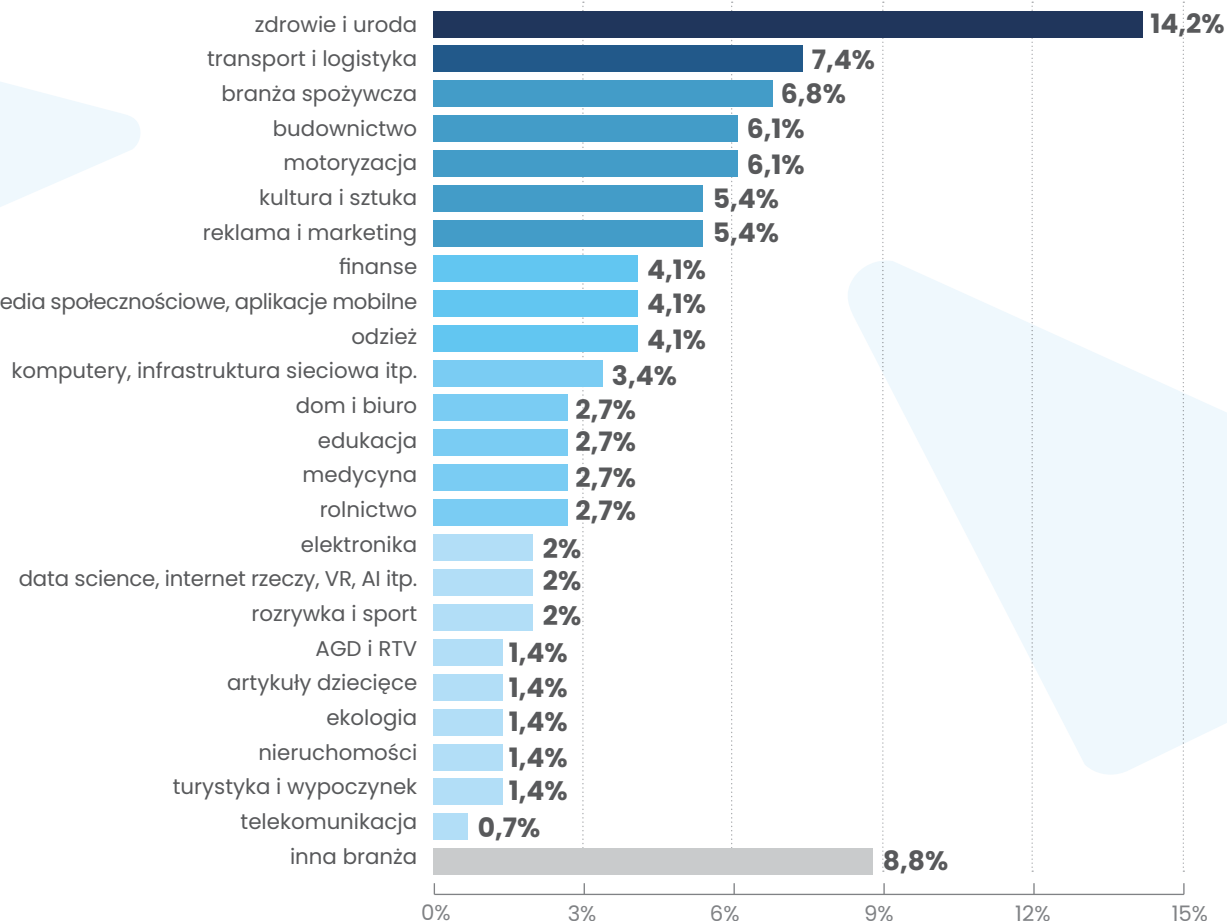
- 27,3% młodych osób nieprowadzących działalności gospodarczej w ciągu ostatnich sześciu miesięcy planowało podjęcie własnej działalności gospodarczej. Spośród młodych osób myślących o własnej firmie, 55,6% ma już konkretny pomysł, co zamierza robić.
- Wynik ten jest szczególnie interesujący w kontekście całej badanej próby. Osoby z konkretnym pomysłem na biznes stanowią 14,7% ogółu badanych. A to oznacza, że potencjalnych przedsiębiorców jest wśród młodych ludzi pięciokrotnie więcej niż obecnych właścicieli firm (3%).
- Połowa osób, które planowały rozpoczęcie działalności gospodarczej, zamierza to uczynić jeszcze w tym roku (7,9%) lub przyszłym (43,6%). Połowa natomiast odkłada temat na później (30,5%) lub po prostu nie wie, w jakiej perspektywie to nastąpi (18%).

INTENCJE PRZEDSIĘBIORCZE: OBECNE POMYSŁY NA BIZNES

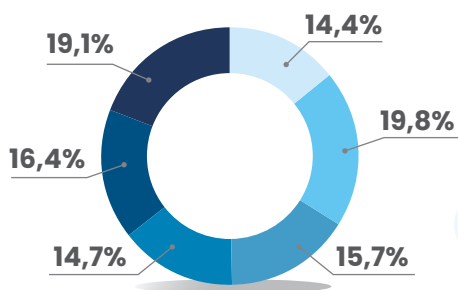
- Uczestnikom badania zadano pytanie, w jakim sektorze i w jakiej branży planują wystartować z własną działalnością. Okazuje się, że choć pomysły na biznes są bardzo zróżnicowane, to zdecydowana większość z nich odnosi się do sektora usług. 63% respondentów mających pomysł na biznes chciało świadczyć usługi, 24% zajmować się handlem, a 13% – produkcją.
- Najpopularniejszymi branżami były: zdrowie i uroda (14,2%), transport i logistyka (7,4%) oraz branża spożywcza (6,8%).
- 51% osób mających pomysł na biznes wskazało tylko piętnaście spośród potencjalnych 72 rodzajów działalności (które można wyodrębnić ze względu na trzy sektory i dwadzieścia cztery uwzględnione branże). Aż trzynaście z nich stanowiły usługi, a dwie – handel.

Branże pomysłów na biznes wg popularności

OBECNA AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I WYKSZTAŁCENIE A INTENCJE PRZEDSIĘBIORCZE

Jaki jest Twój obecny łączny staż pracy zawodowej?

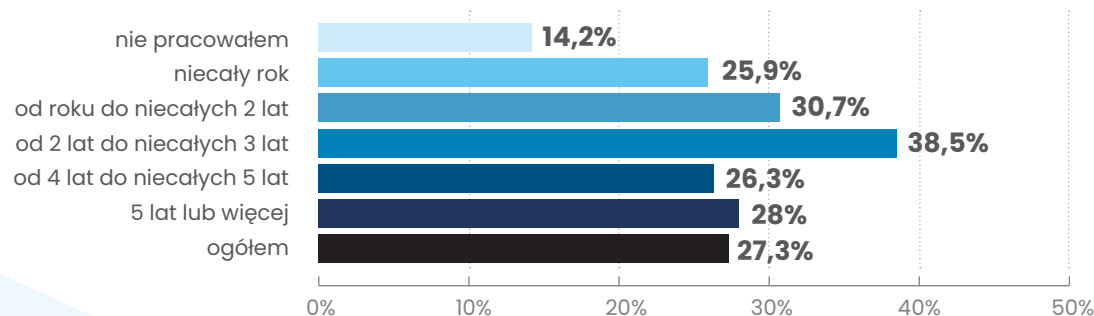

- nie pracowałem
- niecały rok
- od roku do niecałych 2 lat
- od 2 lat do niecałych 3 lat
- od 4 lat do niecałych 5 lat
- 5 lat lub więcej

- Skłonność do założenia własnej firmy rośnie wraz z nabywaniem wiedzy i umiejętności – zarówno dzięki edukacji, jak i aktywności zawodowej.
- Najwięcej planujących podjęcie działalności gospodarczej jest wśród osób o wykształceniu pomaturalnym lub policealnym (40,5%) oraz kończących studia wyższe (30%).
- Jeśli chodzi o staż pracy, najczęściej osób, które chcą mieć własny biznes (38,5%) było wśród pracujących od dwóch do trzech lat.

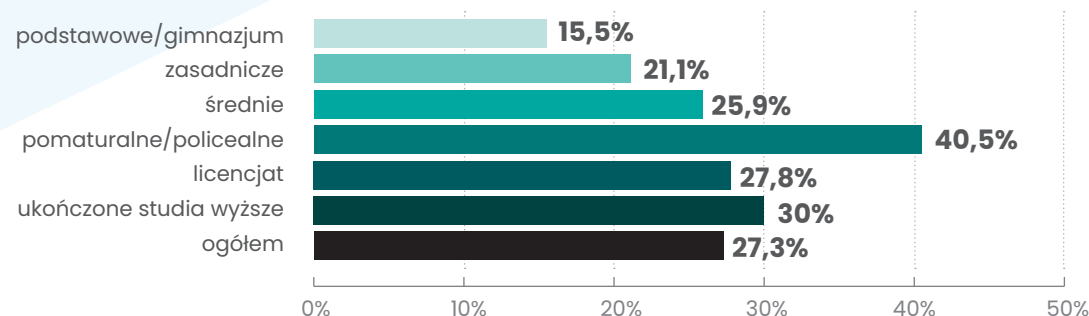
Staż pracy zawodowej a plany odnośnie założenia własnej działalności gospodarczej w ciągu ostatnich 6 miesięcy

Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy planowałeś założenie własnej działalności gospodarczej?*

Wykształcenie a plany odnośnie założenia własnej działalności gospodarczej w ciągu ostatnich 6 miesięcy

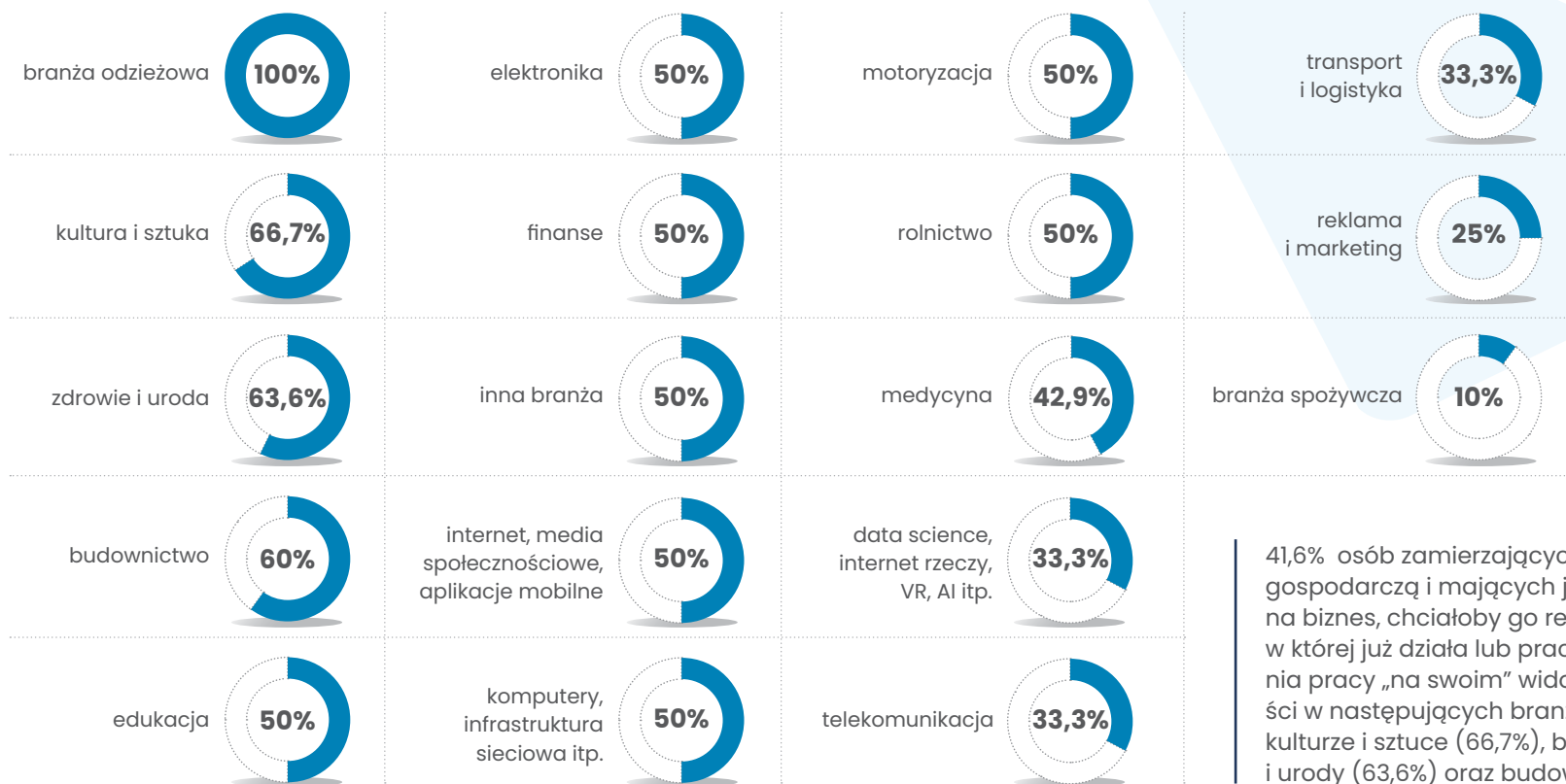
Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy planowałeś założenie własnej działalności gospodarczej?*

*Odpowiedzi osób, które na pytanie odpowiedziały twierdząco.

OBECNA AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA A PRZEDMIOT POMYSŁU NA BIZNES

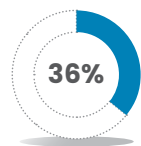
Branża obecnej aktywności zawodowej a branża pomysłu na biznes

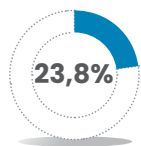
41,6% osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą i mających już konkretny pomysł na biznes, chciałoby go realizować w branżach, w których już działa lub pracuje. Chęć kontynuowania pracy „na swoim” widoczna jest w szczególności w następujących branżach: odzieżowej (100%), kulturze i sztuce (66,7%), branży zdrowia i urody (63,6%) oraz budownictwie (60%).

ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODYCH LUDZI: CO CHCIELIBY ROBIĆ W PRZYSZŁOŚCI?

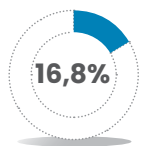
Proszę wskazać, co w ramach swojej aktywności zawodowej chciałbyś robić w przyszłości – w perspektywie około pięciu do dziesięciu lat (maksymalnie cztery wskazania)

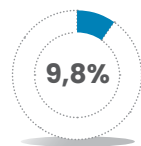
prowadzić własny
biznes, zatrudniać
innych

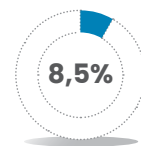
prowadzić własną
firmę/działalność
samodzielnie, bez za-
trudniania innych osób

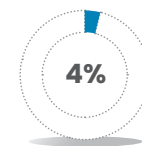
działać jako freelancer
przy różnych projektach

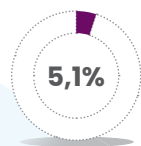
pracować na etacie
i prowadzić działalność
gospodarczą/
własną firmę

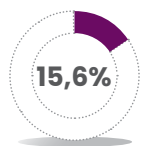
łączyć naukę
z prowadzeniem firmy

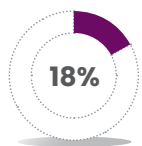
założyć własną
organizację pozarządową
(tzw. trzeci sektor)

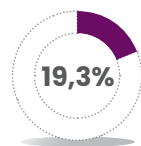
pracować w organi-
zacji pozarządowej
(tzw. trzecim sektorze)

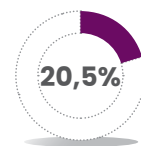
łączyć naukę
z pracą na etacie

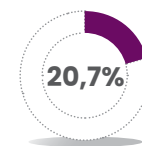
być liderem, menedże-
rem/kierownikiem
w jakiejś firmie
i zarządzać ludźmi

pracować na etacie
w firmie lub instytucji
państwowej

pracować na etacie
w firmie prywatnej
lub korporacji

pracować jako ekspert/
specjalista „dla kogoś”

inne

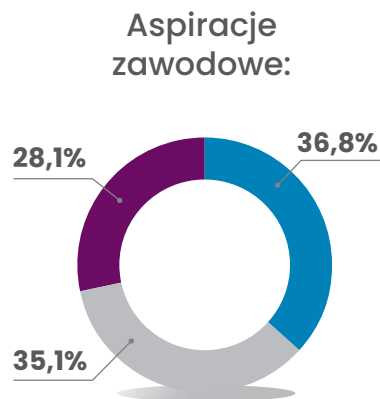
- Młodzi ludzie, zapytani, co chcieliby robić w przyszłości, najczęściej wskazywali aktywność zawodową polegającą na prowadzeniu własnego biznesu:
 - ▶ co trzeci respondent (36,0%) chciałby prowadzić własny biznes i zatrudniać innych,
 - ▶ co czwarty respondent (23,8%) widziałby siebie jako prowadzącego własną firmę samodzielnie,
 - ▶ ponad połowa (53,6%) chciałaby prowadzić biznesy samodzielnie lub zatrudniać innych (powyższe odsetki nie sumują się, bo można było wskazać do czterech ścieżek kariery).
- Do najatrakcyjniejszych przyszłych form aktywności zawodowej polegającej na pracy „dla kogoś” należy zatrudnienie w charakterze eksperta lub specjalisty (20,7%) lub pracownika etatowego w firmie prywatnej (20,5%).

ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODYCH LUDZI: „NA SWOIM” VS. „DLA KOGOŚ”

Analizując odpowiedzi na pytanie, co w ramach swojej aktywności zawodowej młodzi ludzie chcieliby robić w przyszłości, można wskazać osoby, które:

- **mają aspiracje przedsiębiorcze**
 - są to respondenci wskazujący wyłącznie ścieżki kariery zawierające jakąś formę pracy „na swoim”: prowadzić własny biznes i zatrudniać innych lub bez zatrudniania innych osób, działać jako freelancer przy różnych projektach, łączyć naukę lub pracę na etacie z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz założyć własną organizację pozarządową;
- **nie mają aspiracji przedsiębiorczych**
 - są to ci, którzy w ramach swojej aktywności zawodowej chcieliby pracować wyłącznie „dla kogoś”: na etacie w firmie prywatnej lub korporacji, na etacie w firmie lub instytucji państwowej, w organizacji pozarządowej (tzw. trzecim sektorze), a także – łączyć naukę z pracą na etacie lub być liderem, menedżerem/kierownikiem w jakiejś firmie i zarządzać ludźmi;
- **mają aspiracje zawodowe mieszane**
 - ci respondenci wskazywali zarówno przedsiębiorcze, jak i nieprzedsiębiorcze rodzaje aktywności zawodowej.

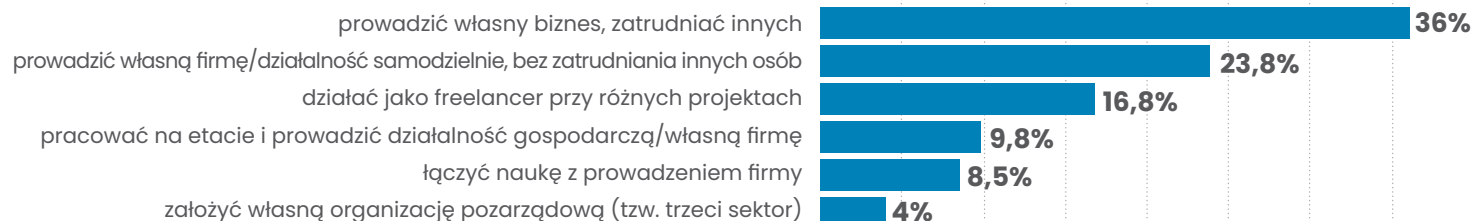
ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODYCH LUDZI: „NA SWOIM” VS. „DLA KOGOŚ”

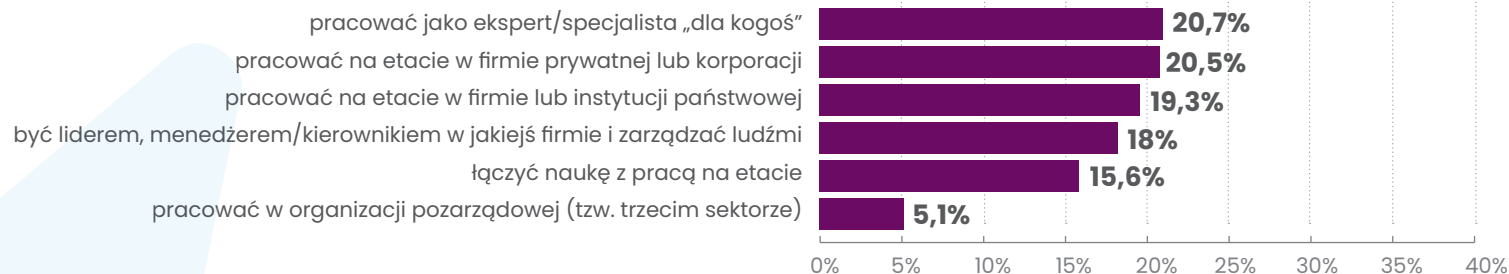
- przedsiębiorcze - „na swoim”
- pośrednie - różnie
- nieprzedsiębiorcze - „dla kogoś”

Proszę wskazać, co w ramach swojej aktywności zawodowej chciałbyś robić w przyszłości – w perspektywie około pięciu do dziesięciu lat (maksymalnie cztery wskazania)

W ramach pracy „na swoim”

W ramach pracy „dla kogoś”

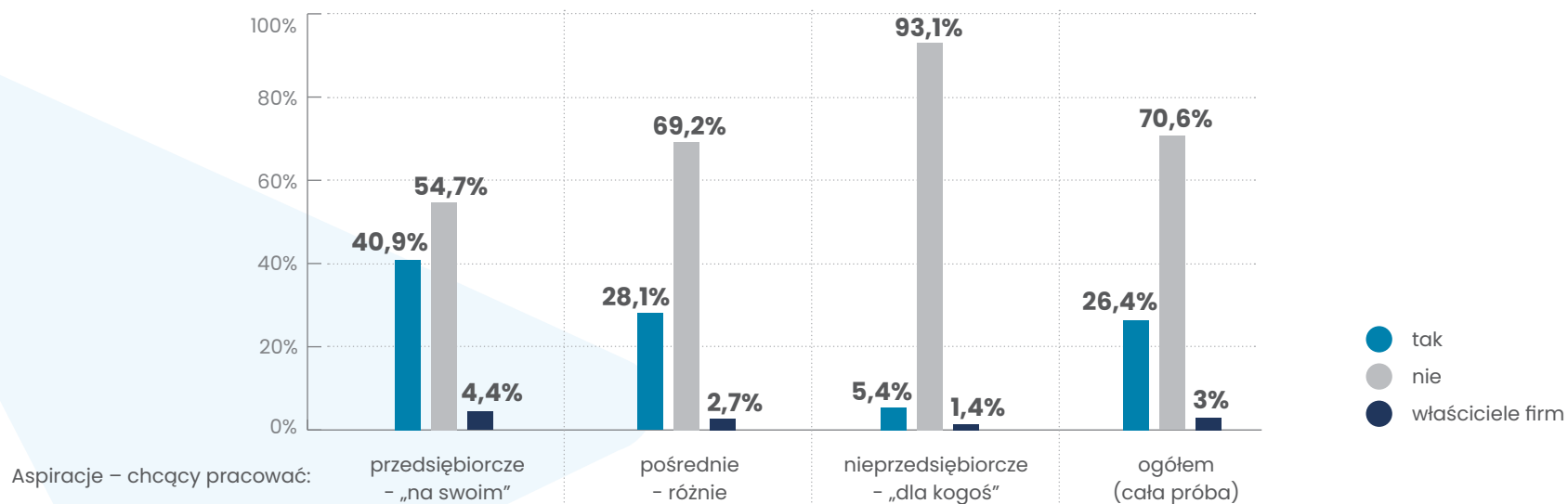

Osób z aspiracjami przedsiębiorczymi („na swoim”) było 36,8%, nie przedsiębiorczymi („dla kogoś”) – 28,1%, a pośrednimi – 35,1%.

ASPIRACJE ODNOŚNIE PRZYSZŁEJ KARIERY ZAWODOWEJ A OBECNE ZAMIARY PRZEDSIĘBIORCZE

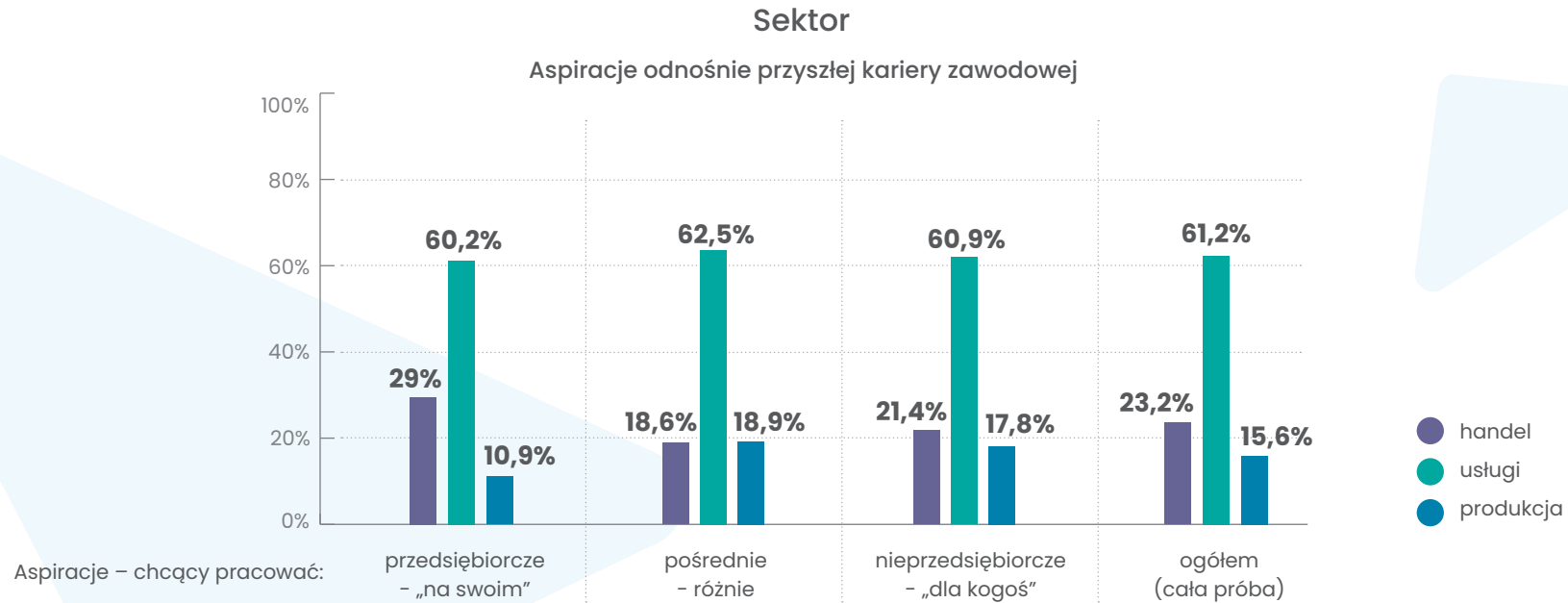
Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy planowałeś założenie własnej działalności gospodarczej?

Aspiracje odnośnie przyszłej kariery zawodowej

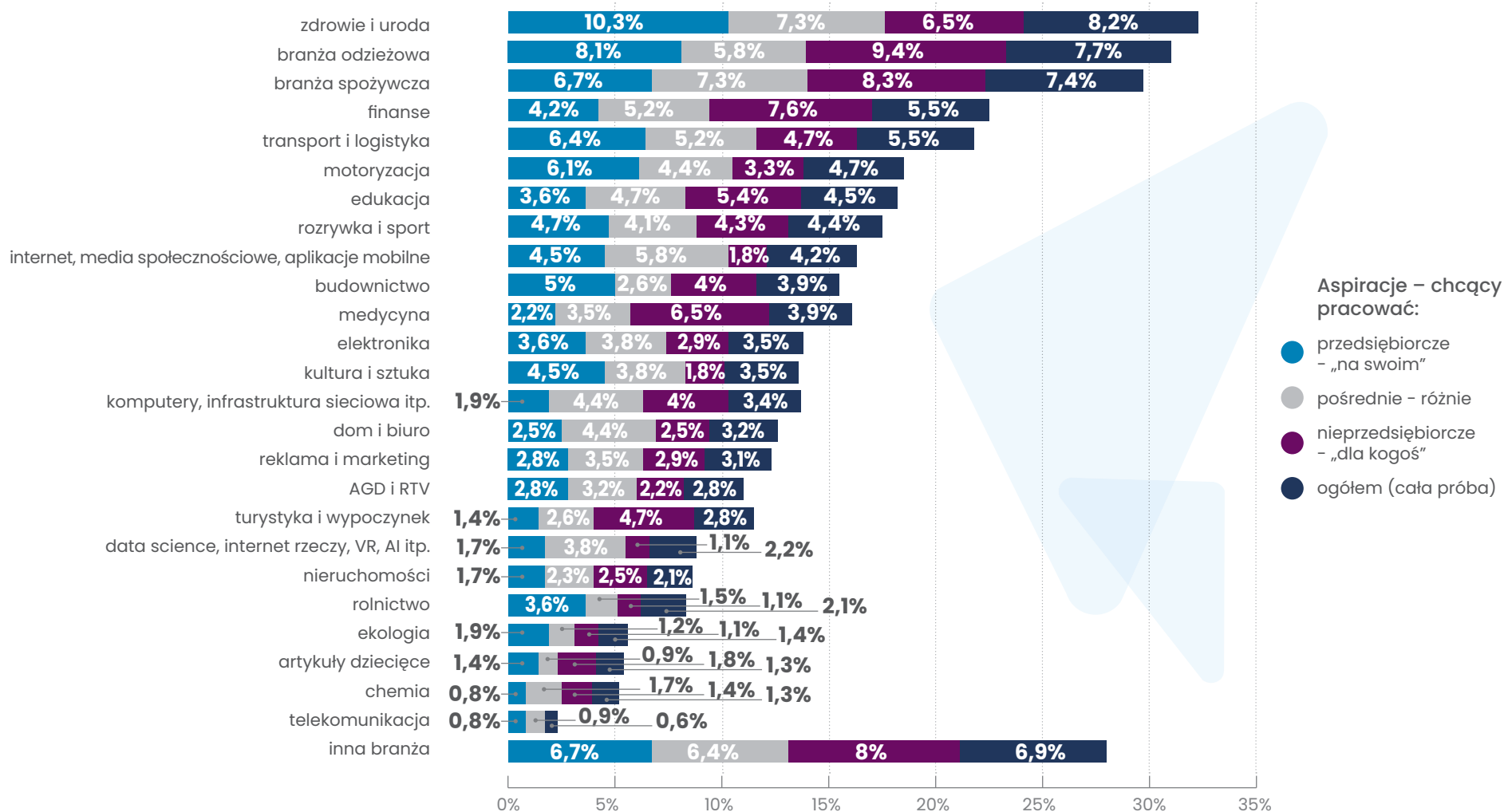
- Ciekawym pytaniem jest, czy młodzi ludzie zamierzający w przyszłości pracować „na swoim” już teraz podejmują jakieś kroki w tym kierunku i czy obecna kariera lub plany odnośnie tej kariery są działaniami zmierzającymi ku realizacji tych dążeń.
- Okazuje się, że osób, które obecnie już prowadzą swoje firmy lub miały w przeciągu ostatnich sześciu miesięcy plany założenia działalności, jest najwięcej wśród tych, które z przedsiębiorczością wiążą swoją przyszłość. Wśród osób o aspiracjach przedsiębiorczych jest prawie półtora raza więcej zamierzających założyć firmę niż wśród osób o aspiracjach mieszanych (40,9% vs. 28,1%) i prawie ośmiokrotnie więcej niż wśród osób zamierzających pracować „dla kogoś” (5,4%); więcej jest również zarejestrowanych działalności lub spółek (4,4% vs. odpowiednio 2,7% i 1,4%).
- 93,1%, czyli zdecydowana większość osób o aspiracjach nieprzedsiębiorczych, zamierzających w przyszłości pracować „dla kogoś”, ani nie prowadzi firmy obecnie, ani nie ma takiego zamiaru.

ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODYCH LUDZI: SEKTORY PRZYSZŁEJ DZIAŁALNOŚCI

Młodzi ludzie zamierzają realizować swoją przyszłość zawodową – podobnie jak w przypadku obecnej aktywności zawodowej i obecnych pomysłów na biznes – przede wszystkim w usługach (61,2%), a w dalszej kolejności w handlu (23,2%) i produkcji (15,6%). Osoby o aspiracjach przedsiębiorczych prawie trzykrotnie częściej łączą swoją przyszłość z handlem niż z produkcją (29% vs. 10,9%).

ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODYCH LUDZI: BRANŻE PRZYSZŁOŚCI

ASPIRACJE ZAWODOWE MŁODYCH LUDZI: BRANŻE PRZYSZŁOŚCI

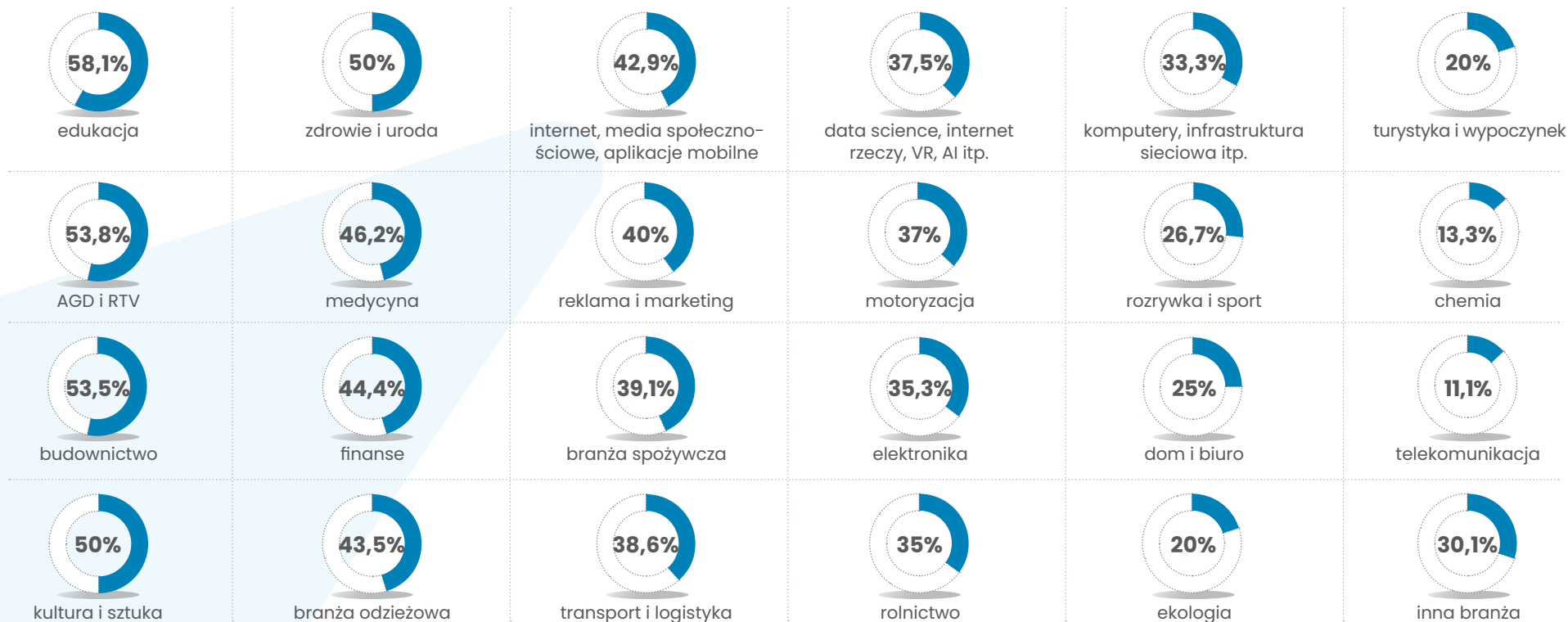
Fundacja Kronenberga
citi handlowy

- Młodzi ludzie zamierzają być aktywni zawodowo w rozmaitych branżach. Niemniej jednak najpopularniejsze są branże następujące: zdrowie i uroda (8,2%), branża odzieżowa (7,7%), branża spożywcza (7,4%), finanse (5,5%) oraz transport i logistyka (5,5%). Są one także najczęściej wskazywane przez osoby o aspiracjach przedsiębiorczych – co trzecia z nich wskazała którąś z tych branż: zdrowie i uroda (10,3%), branża odzieżowa (8,1%), branża spożywcza (6,7%), transport i logistyka (6,4%) oraz finanse (4,2%).
- Branże związane z nowoczesnymi technologiami komputerowymi i sieciowymi stanowią przedmiot aspiracji zawodowych co dziesiątego respondenta, przy czym są one mniej popularne wśród osób zamierzających pracować „na swoim” – wskazał je co dwunasty respondent o aspiracjach przedsiębiorczych i co ósmy o aspiracjach mieszanych.
- Branże nowe i związane z zaawansowanymi technologiami – komputery, sieci, internet, media społecznościowe, aplikacje mobilne, data science, internet rzeczy, sztuczna inteligencja i wirtualna rzeczywistość – są mniej popularne wśród osób o aspiracjach przedsiębiorczych, niż wśród osób o aspiracjach mieszanych i nieprzedsiębiorczych. Są one zwykle kapitałochłonne, wymagają wysokich nakładów, wyspecjalizowanej wiedzy, a ich efekty są odłożone w czasie. W branżach „tradycyjnych” – spożywczej i odzieżowej, usługach w zakresie zdrowia i urody, finansach itp. zwykle szybciej osiąga się przychody, ponieważ produkty i usługi odnoszą się zwykle do powszechnych i powtarzalnych potrzeb ludzi kreujących stały popyt.

BRANŻE OBECNEJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ A BRANŻE PRZYSZŁOŚCI

Odsetek osób, które chcą kontynuować przyszłą działalność zawodową w branży, w której obecnie są aktywni zawodowo

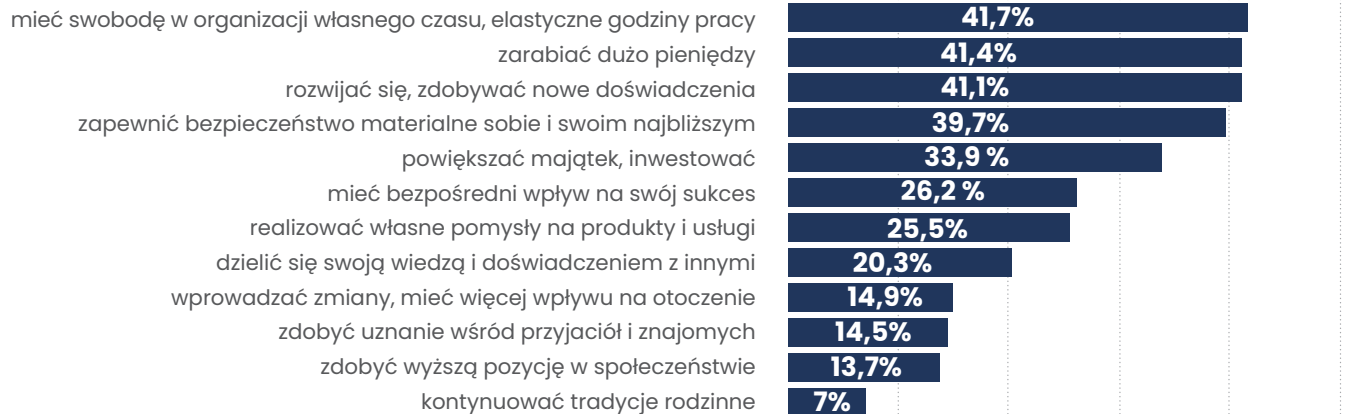

Interesującym pytaniem jest to, jak wielu młodych ludzi chce kontynuować działalność w branżach, w których są obecnie zawodowo zaangażowani. Zamiar kontynuowania aktywności zawodowej w przyszłości najwyraźniej widoczny jest w następujących branżach: edukacji (58,1%), AGD i RTV (53,8%), budownictwie (53,5%), kulturze i sztuce (50%) oraz branży zdrowia i urody (50%). W pozostałych branżach młodych osób wskazujących tę samą branżę jest mniejszość – ogólnie jest to 38,8% w całym badaniu (z wymienionymi branżami łącznie). Wynik ten może być efektem różnych przyczyn. Wskazywane przyszłe branże mogą wydawać się respondentom bardziej perspektywiczne, ciekawsze i w przyszłości bardziej dochodowe. Możliwe też, że wskazywane branże są zgodne z zainteresowaniami zawodowymi osób badanych, a aktywność obecna – związana z bieżącymi możliwościami zarobkowania.

MOTYWY PRZYSZŁEJ KARIERY ZAWODOWEJ

Co byłyby dla Ciebie najważniejsze w karierze zawodowej w przyszłości? (maksymalnie cztery wskazania)

Cała próba

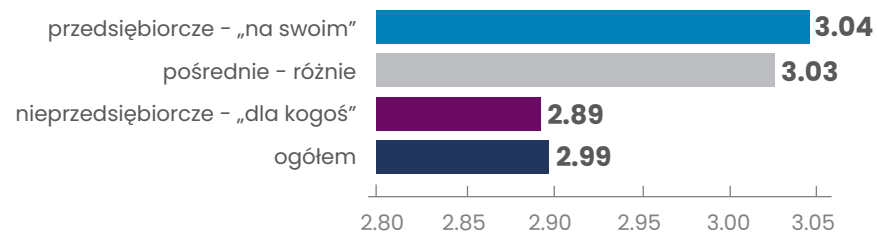
Osoby z aspiracjami przedsiębiorczymi

- Najważniejsze w przyszłej karierze zawodowej jest więc dla młodych ludzi zarabianie pieniędzy (41,4%), zapewnienie bezpieczeństwa materialnego sobie i swoim najbliższym (39,7%) oraz powiększanie majątku i inwestowanie (33,9%). Młodzi ludzie nie chcą jednak pracować tylko dla pieniędzy. Potrzebują oni swobody w organizowaniu czasu i elastycznych godzin pracy (41,7%), a także, możliwości rozwijania się i zdobywania nowych doświadczeń (41,1%).
- Motywy osób o aspiracjach przedsiębiorczych są podobne do motywów całej próby.

Przekonanie o własnej skuteczności

Aspiracje odnośnie przyszłej kariery zawodowej

- Wiadomo, że przedsiębiorczości sprzyja wiara w siebie, wiara, że potrafi się osiągać zamierzone cele. Silne poczucie własnej skuteczności przekłada się na wyższą skłonność ludzi do podejmowania działalności gospodarczej. Dlatego postanowiliśmy sprawdzić, czy osoby o aspiracjach przedsiębiorczych wyróżniają się przekonaniem o własnej skuteczności, które zmierzono za pomocą skali GSES (*Generalized Self-Efficacy Scale*, Schwarzer i Jerusalem, 1995), w polskiej adaptacji Z. Juczyńskiego (2001), w wersji z roku 2008 (zob.: <http://userpage.fu-berlin.de/~health/polish.htm>). Skala składa się z dziesięciu stwierdzeń (np. „Zawsze jestem w stanie rozwiązać trudne problemy, jeśli tylko wystarczająco się postaram”) z kafeterią odpowiedzi od 1 (nie) do 4 (tak).
- Okazuje się, że osoby o aspiracjach przedsiębiorczych i mieszanych mają podobny poziom przekonania o własnej skuteczności. Niższy poziom wiary w siebie obserwuje się u osób o aspiracjach nieprzedsiębiorczych (preferujących pracę „dla kogoś”).

ASPIRACJE MŁODYCH LUDZI ODNOŚNIE ICH INNOWACYJNOŚCI W PRACY

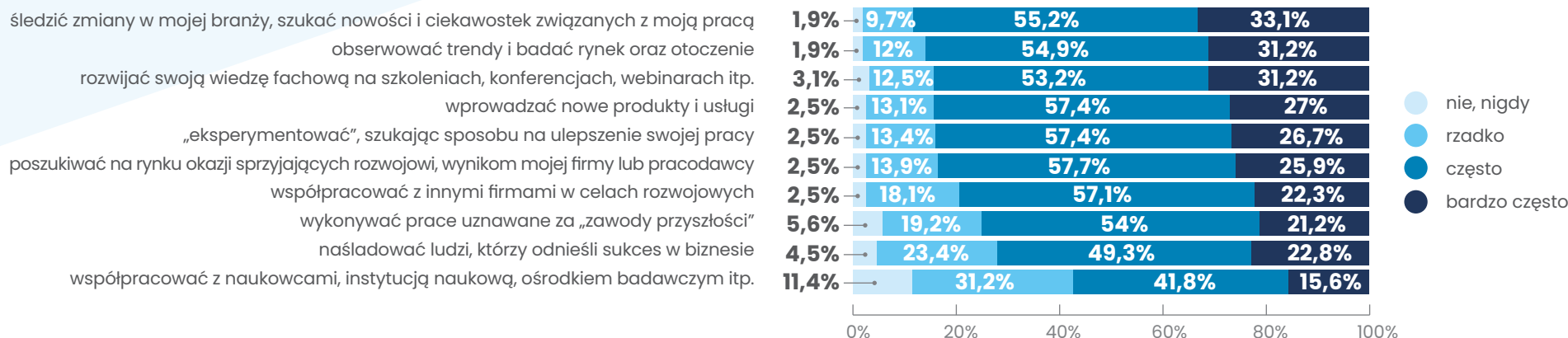

Chciał(a)bym w mojej przyszłej aktywności zawodowej:

Cała próba

Osoby z aspiracjami przedsiębiorczymi

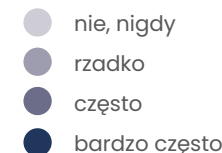
Młodzi ludzie chcieliby w przyszłej pracy podejmować działania innowacyjne i aktualizować swoją wiedzę o świecie. Chcieliby śledzić zmiany w swojej branży, szukać nowości i ciekawostek (86,0%), rozwijać swoją wiedzę fachową na szkoleniach, konferencjach, webinarach itp. (83,0%), a także obserwować trendy i badać rynek oraz otoczenie (82,6%). Osoby o aspiracjach przedsiębiorczych najczęściej wskazywały podobne działania innowacyjne w pracy. Relatywnie ważniejsze jest dla nich wprowadzanie na rynek nowych produktów i usług (84,4% vs. 79,7%).

ASPIRACJE MŁODYCH LUDZI ODNOŚNIE DOKONYWANIA ZMIAN ORGANIZACYJNYCH I EKSPANSJI RYNKOWEJ

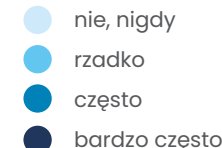

Chciał(a)bym w mojej przyszłej aktywności zawodowej:

Cała próba

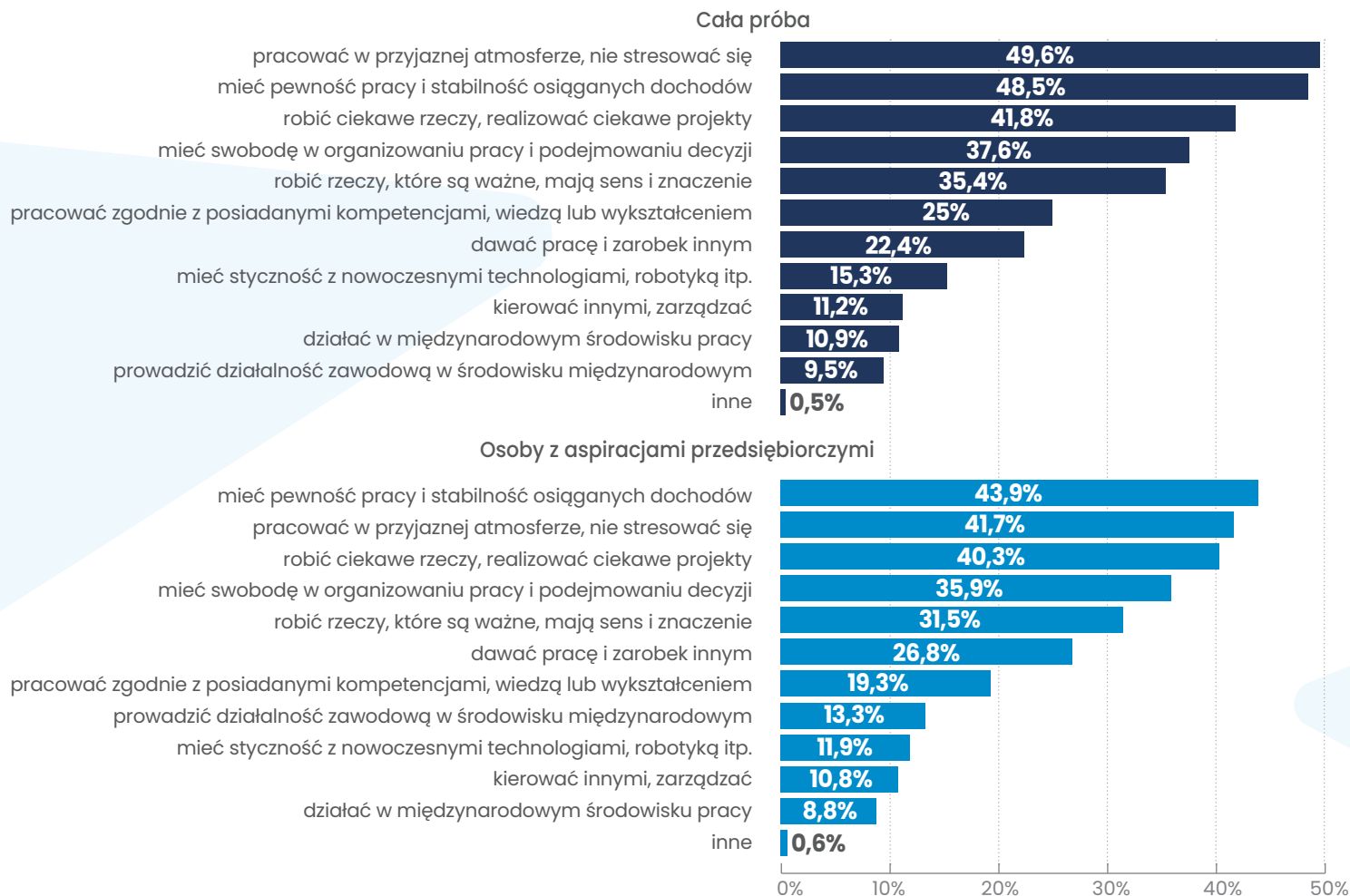
Osoby z aspiracjami przedsiębiorczymi

Młodzi ludzie chcieliby w przyszłej aktywności zawodowej podejmować działania polegające na zwiększaniu zasięgu produktów i usług (82,6%), zdobywaniu rozpoznawalności na rynku (82,6%), opracowywaniu pomysłów sprzyjających rozwojowi (79,4%) oraz promowaniu działań w mediach społecznościowych (77,4%). Te same działania prorozwojowe były również najczęściej wskazywane przez osoby o aspiracjach przedsiębiorczych (zamierzające pracować „na swoim”).

CHARAKTERYSTYKA PREFEROWANEJ PRZYSZŁEJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Co byłoby dla Ciebie najważniejsze w karierze zawodowej w przyszłości? (maksymalnie cztery wskazania)

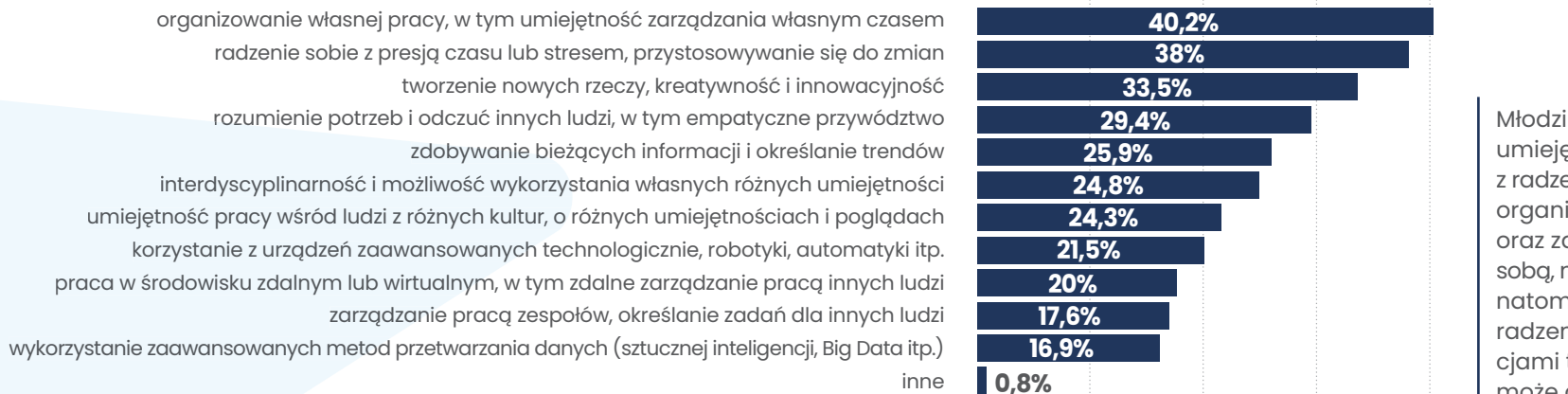

Dla młodych ludzi praca jest ważnym elementem życia, ważne jest jej otoczenie i pozaeconomiczne aspekty aktywności zawodowej. Chcieliby, żeby praca była czymś pewnym, a dochody były stabilne (48,5%). Młodzi ludzie potrzebują swobody w organizowaniu pracy i podejmowaniu decyzji (37,6% wskazań), chcą także robić ciekawe rzeczy (41,8%). Najbardziej jednak chcieliby pracować w przyjaznej atmosferze i nie stresować się z powodu pracy (49,6%). Preferencje w zakresie charakteru pracy osób o aspiracjach przedsiębiorczych są podobne do preferencji próby ogólnej.

UMIĘTNOŚCI POTRZEBNE W PRZYSZŁEJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

Które kompetencje przydałyby Ci się najbardziej do osiągnięcia Twoich celów i aspiracji zawodowych w przyszłości?
(maksymalnie cztery wskazania)

Cała próba

Osoby z aspiracjami przedsiębiorczymi

Młodzi ludzie potrzebują umiejętności związanych z radzeniem sobie w otoczeniu organizacyjnym i społecznym oraz zarządzaniem samym sobą, mniej potrzebne są im natomiast umiejętności radzenia sobie z kompetencjami technologicznymi (być może dlatego, że te się w ich przypadku łatwo nabywa). Do osiągnięcia celów i aspiracji zawodowych najbardziej potrzebują umiejętności organizowania własnej pracy (40,2%) i przystosowywania się do zmian (38,0%), kreatywności i innowacyjności (33,5%) oraz rozumienia potrzeb i odczuć innych ludzi, w tym empatycznego przywództwa (29,4%).

WYDAWCA:

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

Plac Kasztelański 3, 01-362 Warszawa

www.think.org.pl

© Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!, Warszawa, październik/listopad 2022

Badanie jest elementem Programu Rozwoju Przedsiębiorczości realizowanego, przez Fundację Think! w partnerstwie merytorycznym z Fundacją Citi Handlowy im. L. Kronenberga.

Program jest finansowany przez Citi Foundation.

Badanie zostało zrealizowane we współpracy merytorycznej z Centrum Psychologii Ekonomicznej i Badań Decyzji, Akademia Leona Koźmińskiego.

AUTOR RAPORTU:

Dr Artur Domurat, Centrum Psychologii Ekonomicznej i Badań Decyzji, Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie.

O AUTORZE:

Psycholog i ekonomista, adiunkt z Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego i badacz z Centrum Psychologii Ekonomicznej i Badań Decyzji w Akademii Leona Koźmińskiego. Do głównych dziedzin stanowiących obszar jego zainteresowań badawczych należą psychologia decyzji, psychologia ekonomiczna oraz metodologia i wnioskowanie statystyczne. Weryfikując powszechne przekonania o tym jacy są przedsiębiorcy, prowadził badania m.in. nad zależnością między przedsiębiorczością a kreatywnością i innowacyjnością, podejmowaniem ryzyka oraz przekonaniami etycznymi odnośnie pracy. Jego zainteresowania naukowe odnoszą się do badania rozmaitych uwarunkowań przedsiębiorczości i decyzji inwestycyjnych oraz tematów takie jak racjonalność preferencji, dyskontowanie oraz podejmowanie decyzji w warunkach ryzyka i niepewności.

KOORDYNACJA MERYTORYCZNA:

Anna Bichta

Małgorzata Polak

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

REDAKCJA:

Joanna Kluz

Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Wiedzy Think!

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD:

Iwona Piśmienny-Ścibor

think!

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

think!
FUNDACJA ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA WIEDZY

Program Rozwoju
Przedsiębiorczości

Fundacja Kronenberga
citi handlowy

AKADEMIA LEONA KOŹMIŃSKIEGO

ORGANIZATOR PROGRAMU

PARTNER MERYTORYCZNY

WSPÓŁPRACA

PROGRAM FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW CITI FOUNDATION